

A bírálóbizottság értékelése

A jelölt a budapesti hipnóziskutató laboratóriumban folytatott több évtizedes kutatói tevékenységének legfőbb eredményeit foglalta össze disszertációjában. Megközelítésében a szocio-pszichobiológiai modellt veszi alapul, és a hipnózis sajátosságait elsősorban a hipnotizőr és a hipnotizált közötti interakció különböző szintjeihez kötődő érzéseken, vélekedéseken, benyomásokon keresztül vizsgálja. Kiindulópontjában a hipnózis alaphelyzetében a két személy sajátos egymásra hangolódása és egymásra hatása jön létre, vagyis egyfajta szinkronitás, amely egy diádikus kapcsolat keretében vizsgálható. Az interakciós szinkronitás mellett a jelölt a fenomenológiai megközelítés mellett foglal állást, és kutatásában a hipnózis élményének megragadására koncentrálna.

A fenomenológiai megközelítés alkalmazásához sajátos módszertan kidolgozása vált szükségessé, a speciális kérdőíves eljárások kifejlesztésén és adaptálásán túl a kutató és munkatársai a szabad élményeket feltáró módszer interakciós változatát hozták létre (PEAT), amellyel videofelvételeket elemeztek. Az empirikus kísérletek mindennek következtében módszertanilag jól kidolgozottak, amelyek a kutató alaposágát és egyben eredetiségét is mutatják.

A doktori munka legfontosabb tudományos eredményei a következőképpen foglalhatók össze: 1. A jelölt újfajta, fenomenológiai megközelítést alkalmazva kimutatta, hogy a hipnotikus állapot lényegi eleme a szubjektív élményanyag, és hogy ennek elemzése lényegesen közelebb vihet a hipnózis lényegének megértéséhez. 2. Kimutatta, hogy a hipnotizőr élménytartalmai legalább annyira fontosak és meghatározóak, mint a hipnotizált személyé. 3. Sikeresen adaptált, illetve alakított ki olyan vizsgálati módszereket, amelyek segítségével kvantifikálhatók és összehasonlíthatóvá válnak az élménytartalmak. 4. Az élmények szintjén is jól megfoghatóvá vált a két szereplő (hipnotizált és hipnotizőr) közötti szinkronitás, annak jellege és mértéke egyaránt; emellett alátámasztást nyert, hogy az összhang milyenségének lényegi szerepe van a hipnózis sikerességében. 5. Kimutatta, hogy a hipnotikus érzékenység szubjektív komponenseiben feltételezhető valamilyen genetikai meghatározottság. 6. Elemzésekkel igazolta, hogy a két hipnotizálási stílus (anyai ill. apai) a szubjektív élményanyagban különbözik egymástól, és valamilyen módon reflektál a személyek ontogenetikai szocializációs élményanyagára. 7. Kimutatta, hogy az oxitocin-szint változással a kapcsolati élmények hozhatók összefüggésbe, illetve hogy az oxitocin-szint változás a két résztvevőben különbözőképpen alakul a hipnózis során.